

POSLOVNO POROČILO ZGODOVINSKEGA ARHIVA NA PTUJU ZA LETO 2023

Naslov: Vičava 5, 2250 Ptuj

Matična številka: 5052807

Davčna številka: 86007084

Številka podračuna pri UJP: SI56 011006030375476

Telefon: 02 78 79 731, 031 516 249

Elektronska pošta: katja.zupanic@arhiv-ptuj.si; tajnistvo@arhiv-ptuj.si

Odgovorna oseba in funkcija: Katja ZUPANIČ, direktorica

Datum: 12. 2. 2024

Podpis odgovorne osebe in žig: Katja ZUPANIČ

Poslovno poročilo: Katja Zupanič na podlagi opravljenega dela ter mesečnih in letnih poročil za leto 2023 zaposlenih v ZAP: Aleksandra Čater, Monika Čuš, Rok Dajnko, Aleš Jambrek, Nataša Majerič Kekec, Damjan Lindental, Aljoša Ozmec, Feliks Pišek, Maja Prevolšek, Dejan Zadravec.

Računovodsko poročilo: Marina Viher s.p., Firs finančno računovodske storitve, Ptuj.

I. Splošni podatki

1. Ustanovitev in razvoj zavoda

Skrb za arhivsko gradivo do nastanka mestnega arhiva na Ptuj leta 1955, je izvajalo na ptujskem Muzejsko društvo, ustanovljeno leta 1893. Društvo je začelo sistematično zbirati arhivsko gradivo. Arhivska stroka je že med obema vojnama začela napredovati in pri Muzejskem društvu Ptuj se je ustanovil tudi arhivski oddelek, ki je deloval v okviru Mestnega Muzeja Ptuj.

Zgodovinski arhiv na Ptuj (Mestni arhiv) je ustanovila Mestna občina Ptuj z odločbo, št. I/7-594/1-55 z dne 24.3.1955 s sedežem v bivšem Dominikanskem samostanu, kjer se je ptujski arhiv nahajal vse do svoje preselitve (2012) v nove, adaptirane prostore vojašnice na Vičavi 5, Ptuj.

S sklepom o ustanovitvi javnega zavoda Zgodovinski arhiv na Ptuj (ZAP) leta 2003, je Republika Slovenija uskladila delovanje arhiva z določbami Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo.

Po izpraznitvi upravnih in skladiščnih prostorov v nekdanjem Dominikanskem samostanu na Ptuj ter izpraznitvi skladiščnih prostorov na Vičavi, objekt št. 11, je meseca septembra leta 2013 Ministrstvo za kulturo RS predalo izpraznjene prostore Zgodovinskega arhiva, Mestni občini Ptuj.

Kot javni zavod s področja kulture, Zgodovinski arhiv na Ptuj opravlja javno arhivsko službo za območje upravnih enot Ptuj in Ormož. V teh dveh upravnih enotah je arhiv zadolžen za 19 občin.

Področje delovanja Zgodovinskega arhiva na Ptuj:

Upravna enota Ptuj: Mestna občina Ptuj, Hajdina, Markovci, Gorišnica, Dornava, Kidričevo, Destrnik, Trnovska vas, Sv. Andraž v Sl. goricah, Juršinci, Videm, Zavrch, Podlehnik, Žetale, Majšperk, Cirkulane.

Upravna enota Ormož: Ormož, Središče ob Dravi, Sveti Tomaž.

V okviru javne službe ob prevzemanju in hrambi arhivskega gradiva nekdanjih državnih, avtonomnih, samoupravnih in drugih organov ter pravnih oseb izvajamo tudi ostale dejavnosti: strokovna obdelava gradiva v arhivu, prezentacija arhivskega gradiva ter popularizacijska dejavnost arhiva, pridobivanje arhivskega gradiva, ki ga hranijo zasebniki.

Dejavnost arhiva se izvaja v splošni in strokovni službi.

Strokovna služba se izvaja v naslednjih oddelkih: oddelek za starejše gradivo, oddelek za gradivo uprave in pravosodja, oddelek za družbene dejavnosti, oddelek gradiva gospodarstva, informatika. Ločeno deluje čitalnica ter pisarna za izdajo dokumentov za pravni interes pravnih in fizičnih oseb.

V arhivu je sistemiziranih in tudi zasedenih 12 delovnih mest: 4 arhivisti, 3 arhivski tehniki, 1 računalniški tehnik, arhivski manipulant-hišnik, snažilka-kurirka, poslovna sekretarka, direktorica.

Računovodske storitve imamo urejene izven arhiva – računovodski servis.

Septembra leta 2010 se je pričela dolgo pričakovana adaptacija bivše vojašnice na Vičavi 5, kjer je aprila 2012 arhiv dobil nove prostore. Adaptacija ter preselitev na enotno lokacijo vseh prostorov, ki so vezani na delovanje arhiva, je tako bila najugodnejša rešitev. Zaradi podaljšanja gradbenih del na stavbi, čakanja na ustrezne klimatske pogoje v arhivskih skladiščih ter ob upoštevanju mnenja inšpektorice za arhive, da se s selitvijo počaka najmanj 3 mesece ob rednem izvajanju meritev vlage in temperature v depojih, je bila selitev izvedena marca in aprila 2012. Priprave na selitev so v arhivu potekale že mesece prej. Potrebno je

bilo tehnično ustrezno pripraviti gradivo, ki je bilo v fasciklih, naredili smo sezname s popolno evidenco fondov v arhivu. Da je selitev potekala nemoteno, smo imeli do potankosti izdelan načrt selitve. Pod našim strokovnim nadzorom nam je pri delu selitve (starejše arhivsko gradivo ter pohištvo) pomagal selitveni servis. Ob upoštevanju vseh priporočil, spremljanju vremenskih pogojev, vsakodnevnim meritvam klimatskih pogojev v novih depojev, je bila selitev izvedena nadvse strokovno in kvalitetno. Delo je potekalo v izjemnem vzdušju in v dobrem mesecu dni nam je uspelo preseliti celoten arhiv iz Muzejskega trga 1, na novo lokacijo na Vičavi 5. S preselitvijo gradiva smo selili tudi staro opremo – stoli, mize, kuhinjski elementi ... V letu 2013 (april, maj) je bila stara pisarniška oprema zamenjana z novo. Slavnostna otvoritev arhiva je bila ob prisotnosti kulturnega ministra in ostalih visokih gostov, septembra 2013. Ob tej priložnosti je prišlo tudi predaje izpraznjenih prostorov v last Mestni občini Ptuj.

S preselitvijo v adaptirane prostore bivše vojašnice je Zgodovinski arhiv na Ptuj postal v smislu zagotavljanja materialnega varstva arhivskega gradiva in njegovega varovanja, vsekakor vzorčni primer v slovenskem prostoru. S tem smo dosegli mednarodno priznane materialno-tehnične standarde za varovanje arhivskega gradiva in celotno gradivo koncentrirali na eni lokaciji. Pridobili smo tudi prostorno čitalnico, knjižnico in galerijski hodnik. Samostojna je tudi pisarna za izdajo dokumentov. Po preselitvi je sledilo zbiranje ponudb in podpisovanje pogodb glede dobave toplotne energije, odvoza smeti, varovanja objekta, servisiranja in vzdrževanja dvigala in klimatskih naprav.... Posamezni delavci v ZAP smo se dodatno tehnično izobrazili za upravljanje s klimatsko napravo (fizično in preko računalnika), kontrolo pristopa, video nadzor, požarni sistem ... torej za potrebe delovanja v novi stavbi arhiva.

2. Vizija ZAP

Arhivi hranimo in predstavljamo vrednote družbe in smo proaktivni dejavnik pri oblikovanju zgodovinskega spomina. Pri svojem delu se soočamo z nenehno se spreminjajočimi tehnologijami in z upravljanjem novih formatov in tehnik.

Leta 2016 je Zgodovinski arhiv na Ptuj pristopil k skupnemu projektu E-ARH.si. Prioriteta zaposlenih je bila sodelovanje v projektu nadaljnjega razvoja slovenskega elektronskega arhiva e-ARH.si skladno s strani Vlade RS potrjeno strategijo in njenim izvedbenim načrtom ter operativnim načrtom projekta e-ARH.si: ESS 2016 - 2021, ki ga je vodil Arhiv RS. Rezultat je skupna baza v sistemu SJAS ter uporaba virtualne arhivske čitalnice - VAC.

V arhivu se, tako kot v drugih slovenskih arhivih, za popisovanje arhivskega gradiva uporablja računalniški program ScopeArchiv. Na informacijskem področju se je v sklopu projekta e-ARH.si izvedla v letu 2021 združitev podatkovnih baz ARS in SIRANET v sistem SJAS, za kar je bila potrebna prilagoditev komunikacijskih poti na način, da lahko preko omrežja ARNES vstopamo v državno omrežje HKOM preko skupne vstopne točke, ki se nahaja v ARS. Potreben je skupen prehod arhivov na verzijo Scope 5.3. Ob tem je bilo v projektu izgradnje elektronskega arhiva zgrajeno programsko orodje Sip-creator 2.0, ki ustvarjalcem digitalnega arhivskega gradiva ob naši pomoči in usmeritvah neposredno omogoča zajem nestrukturiranih in strukturiranih datotek, podatkovnih zbirk in dokumentnih sistemov.

Ravno na področju informacijskih tehnologij se namreč tako ustvarjalci kot arhivi zavedamo izgube teh vrsti elektronskih dokumentov. Ker rešitve v arhivih še niso implementirane, medtem ponudniki storitev, ki prihajajo bolj z gospodarske panoge le te že nekaj let ponujajo kot eden izmed možnih rešitev, ob tem pa obstaja resna bojazen, da bo elektronsko arhivsko gradivo prehajalo v roke poslovnih subjektov in ne države. Za potrebe vodenja uporabe arhivskega gradiva v čitalnici, se je z letom 2022 uvedlo v sklopu projekta programsko orodje VAC, ki omogoča evidentiranje uporabljenega arhivskega gradiva, evidenco uporabnikov ter celoten delovni proces izposoje gradiva. V letu 2020 smo v sklopu projekta implementirati informacijski sistem za upravljanje z dokumenti KRPAN – elektronski delovodnik.

Zaposlenim je potrebno zagotavljati permanenten strokovni razvoj za potrebe prevzemanja elektronskega gradiva od ustvarjalcev, da bodo tudi spodobni nuditi podporo zaposlenim pri ustvarjalcih arhivskega

gradiva, posledično bodo arhivisti in računalničar tako imeli še več odgovornosti pri delu z ustvarjalci. Potrebno je sodelovanje vseh slovenskih arhivov pri prilagajanju aplikacije ScopeArchiv potrebam arhivskega klasičnega in digitalnega arhiva, kakor tudi spremljanje programskih možnosti za izboljšavo sodelovanja z ustvarjalci gradiva. Trudili se bomo zagotavljati proaktivnost – upoštevati razlike med fizičnim in elektronskim gradivom, ki predstavljajo velike izzive, v sodelovanju z ostalimi slovenskimi arhivi pa zagotoviti in razvijati kakovostne storitve upravljanja s slovensko kulturno dediščino. Namen je povečevati število digitalizacije najbolj ogroženega in uporabljenega arhivskega gradiva. To bomo lažje dosegali tudi z uporabo knjižnega skenerja, ki ga je ZAP pridobil v letu 2022.

Želeli bi nadaljevati s konservacijo in restavracijo arhivskega gradiva glede na prioriteto listo, ki jo je treba pregledovati ter dopolnjevati. Ker za tovrstne storitve ministrstvo ne zagotavlja finančnih sredstev, se restavriranje arhivskega gradiva zaenkrat ne izvaja.

Zadnja leta vso pozornost namenjamo povečanemu obsegu dela pri vrednotenju in prirastu prevzetega arhivskega gradiva, ki se nahaja pri javnopravnih osebah. Redno vzdržujemo stike z javnopravnimi osebami in ustvarjalci arhivskega gradiva, dajemo pojasnila in napotke v zvezi z dolžnostmi javnopravnih oseb glede dokumentarnega gradiva ter v skladu s Pravilnikom strokovni usposobljenosti za delo z dokumentarnim gradivom (Ur.l. RS, št. 66/16), redno izvajamo osnovno in dodatno usposabljanje uslužbencev, ki delajo z dokumentarnim gradivom ter preizkuse strokovne usposobljenosti. Pozornost namenjamo sodelovanju z lastniki zasebnega arhivskega gradiva in jih ozaveščamo ter nagovarjamo (tudi preko medijev) o pomenu njihovega gradiva za znanost, kulturo, zgodovino kraja.

Javni arhivi vodimo register javnopravnih oseb, političnih strank in zasebnopravnih oseb, ki so pridobile status delovanja v javnem interesu po Zakonu o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (Uradni list RS, št. 30/06 in 51/14, v nadaljevanju: ZVDAGA), za katere na podlagi podatkov iz Poslovnega registra Slovenije in v sodelovanju z Agencijo za javno pravne evidence in storitve ter ministrstvom, pristojnim za upravo, ugotovijo svojo pristojnost in od katerih bomo prevzemali arhivsko gradivo. V prihodnje bo v arhivih izpostavljena problematika izdajanja sklepov ustvarjalcem, ki niso neposredni oziroma posredni proračunski uporabniki (tj. pravne osebe javnega prava in zasebnega prava ter fizične osebe, ki so nosilci javnih pooblastil ali izvajalci javnih služb; politične stranke; pravne osebe, ki so pridobile status delovanja v javnem interesu) ter valorizacija ustvarjalcev, proračunskih uporabnikov po področjih (uprava, pravosodje, vzgoja in izobraževanje, kultura, javni interes, gospodarstvo). Strokovni delavci se posvečamo tudi temeljnemu načelom upravnega postopka itd. ... za vodenje izdaje sklepov JPO.

Med prioritete naloge arhivske stroke uvrščamo tudi nadaljevanje uvajanja in urejanja arhivskega gradiva v skupnem arhivskem informacijskem sistemu z novimi, dodatnimi moduli. Temu je namenjeno tudi izpopolnjevanje znanja vseh strokovnih delavcev arhiva ter administratorja. Zaposleni v ZAP smo usvojili program ScopeArchiv, ki je osnovni pripomoček pri popisovanju gradiva, prenosih starih seznamov, vodenju evidenc uporabnikov, obiskov javnopravnih oseb... Z uporabo programa ScopeArchiv v sistemu SJAS na spletni strani arhiva postajajo naše zbirke o fondih in zbirkah še dostopnejše zunanjim uporabnikom. S tem prispevamo k prostemu dostopu do arhivskega gradiva, ki bogati naše znanje o človeški družbi, spodbuja demokracijo, ščiti pravice državljanov in izboljšuje kakovost življenja.

Za skupine osnovnošolcev in srednješolcev ter ostale zainteresirane skupine organiziramo vodstva po razstavah, predstavitvene učne ure z ogledom arhivskih depojev, po želji pa pripravimo tudi učne ure s poljubno zgodovinski tematiko ter delovnim listom. Za najmlajše (vrtec in prva triada OŠ) pripravimo branje arhivske pravljice *Miška Mica v arhivu* in po dogovoru izvedemo tudi dramatizacijo pravljice.

Arhiv si bomo prizadevali še naprej predstavljati kot odprto ustanovo, v kateri je vsakdo dobrodošel. Programske vsebine nenehno dopolnjujemo s kvalitetnimi razstavami, katalogi in drugimi projekti in tako prispevamo k predstavitvi in prepoznavnosti arhiva v kulturnem in znanstvenem življenju Ptuja in širše okolice. Čeprav nimamo statusa raziskovalne institucije, je strokovnim delavcem omogočeno tudi raziskovalno delo. Zaposleni bomo nadaljevali v okviru določenih in odobrenih ur aktivnosti na

raziskovalnem področju, saj je raziskovalno delo obvezna dejavnost arhivistov, zlasti na področjih, ki so neposredno povezani s strokovno obdelavo arhivskega gradiva, publiciranja in priprave razstav ter evidentiranja arhivskega gradiva v tujini, ki se nanaša na Slovenijo in Slovence, aktivna udeležba arhivistov na seminarjih in izobraževanjih (referati, predavanja).

Že leta si želimo, da bi lahko poskrbeli tudi za nakup posameznega arhivskega gradiva, ki se pojavlja v antikvariatih, zbirateljih ... saj bi na ta način dodatno obogatili naše zbirke. Arhiv si prizadeva za finančno pomoč in sodelovanje lokalne skupnosti in sponzorjev. Že leta si tudi želimo, da bi lahko poskrbeli za nakup posameznega arhivskega gradiva, ki se pojavlja v antikvariatih, zbirateljih ... saj bi na ta način dodatno obogatili naše zbirke. Arhiv si prizadeva za finančno pomoč in sodelovanje lokalne skupnosti in sponzorjev. Naše zbirke pa bogatimo tudi na račun posameznikov, lastnikov zasebnega arhivskega gradiva, ki se zavedajo pomena gradiva za znanost, kulturo in zgodovino kraja. Hvaležni za vsako kvaliteto podarjeno gradivo arhivu, se jim za tako gesto iskreno zahvaljujemo.

Dolgoročno je razvoj ZAP usmerjen v dejavnost na podlagi spoznanj in originalnih rešitev arhivske teorije in prakse. Hkrati bomo v svoji viziji širše upoštevali dosedanja spoznanja arhivistike, informatike, prava, bibliotekarstva in drugih ved s področja humanistike. Gre za široko povezavo med interdisciplinarnostjo in multidisciplinarnostjo kot temeljnima osnovama, na katerih bo temeljilo sistemsko reševanje nadaljnjega razvoja arhivske stroke. V skrbi za ohranjanje materialnega varstva arhivskega gradiva bomo nadaljevali s pretvorbo arhivskih dokumentov iz papirne v digitalno obliko.

Leta 2022 je ZAP na podlagi odločbe Ministrstva za kulturo RS nabavil knjižni skener Zeutche OMNISCAN OS 16000 skupaj s programsko opremo, ki je namenjen digitaliziranju knjižnega gradiva. Digitalni skener OMNISCAN OS 16000 je knjižni skener namenjen najbolj občutljivejšemu tipu arhivskega gradiva, saj gradivo ne potuje preko nobenih podajalnikov. Omogoča različne načine digitaliziranja z motorizirano podlago, ki gradivo nežno prisloni ob steklo, kar omogoča kvalitetne digitalizate do ločljivosti, pa tudi »V« postavitev podlage, ki omogoča preprečevanje lomljenja hrbtov debelejših vezav v formatih predpisanih za izdelavo arhivskih varnostnih kopij. Prosto dostopne digitalizate objavljamo v Virtualni arhivski čitalnici (VAČ), digitalizati, ki vsebujejo občutljive osebne podatke ali kakršne koli druge stopnje prepovedi, pa hranimo v našem internem informacijskem sistemu in so omogočeni na vpogled izključno arhivistom za potrebe upravnopravnih postopkov ali za raziskave.

Arhivisti smo vključeni v medarhivske strokovne skupine, ki delujejo za posamezna področja (uprava, pravosodje, gospodarstvo, zdravstvo, šolstvo) in povezujejo strokovne delavce v slovenskih arhivih. Predstavniki ZAP (Damjan Lindental, Aleš Jambrek, Nataša Majerič Kekec, Dejan Zadravec, Katja Zupanič) smo bili v času trajanja projekta e-ARH.si člani projektnih skupin – kompetenčnih centrov za izgradnjo skupnega slovenskega elektronskega arhiva. Delo se nadaljuje tudi po izteku projekta.

V prihodnjih letih se bomo predvsem posvečali upravljanju, vzdrževanju in nadaljnjemu razvoju sistema e-ARH.si. Ob tem moram poudariti, da bo nujno potrebno pripraviti program usposabljanj za šolanje in usposabljanje IT. Potrebno bo ustvariti eno, skupno in vsem SJAS dostopno IT platformo za vse vrste podpore - baza znanja za izdelane rešitve (predlogi, dobre prakse, projektna dokumentacija, navodila itd.). Na podlagi sklepa Projektnega sveta Slovenskega elektronskega arhiva je bila februarja 2023 imenovana delovna skupina za prevajanje VAČ v angleški jezik (iz ZAP Dejan Zadravec/koordinator prevajalskega tima), ki je svoje delo tudi uspešno zaključila v letu 2023.

Na strokovnem področju bomo ohranjali povezovanje s sorodnimi inštitucijami doma in v tujini, vzdrževali dobre odnose z lokalnimi mediji.

V arhivu si prizadevamo za ohranitev delovnih mest, sicer pa s ponosom povem, da je Zgodovinski arhiv na Ptuj primer uspešnega kolektiva, ki odlično deluje na področju varovanja kulturne dediščine in sooblikuje doseganje programskih ciljev v posameznem letu.

Glede materialnega varstva arhivskega gradiva vzdržujemo obstoječe stanje. Posebno pozornost bomo tudi v prihodnje namenjali rednim pregledom prostorov in arhivskih depojev (prezračevanje, čiščenje...), s katerim preprečujemo tudi nastajanje morebitnih poškodb na gradivu. Upoštevali bomo ukrepe rednega vzdrževanja (inštalacije, oprema...), s katerimi bomo objekt vzdrževali v dobrem stanju. Na tak način bomo izpolnjevali poslanstvo arhiva - trajno in celovito izvajanje varstva arhivskega gradiva v skladu z Zakonom o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih.

Stavba arhiva se je do leta 2022 oskrbovala s toplotno energijo iz bližnje plinske kotlovnice. Ker je ogrevanje v poletnih mesecih zaradi toplotnih izgub in slabega energijskega izkoristka plinskega kotla stroškovno bilo zelo potratno, se je na podlagi odobrenih finančnih sredstev v letu 2022 pristopilo k vgradnji toplotne črpalke. Z nabavo in montažo visokotemperaturne toplotne črpalke smo prešli na neodvisni toplotni vir, s katerim bomo skozi vse leto zagotavljali primerno temperaturo za klimatsko napravo, ki uravnava mikroklimatske pogoje v naših arhivskih skladiščih in preprečili toplotne izgube.

Vizijo arhiva podrobneje opredeljuje **Strateški načrt ZAP 2020 – 2024**.

3. Organi zavoda

Organa zavoda, ki vplivata na delovanje in poslovanje zavoda, sta direktorica in svet zavoda.

Naloge direktorice so: organizira delo arhiva, sprejema strateški načrt, sprejema program dela, sprejema akt o organizaciji dela po predhodnem mnenju reprezentativnih sindikatov v arhivu, sprejema akt o sistemizaciji delovnih mest po predhodnem mnenju reprezentativnih sindikatov v arhivu, sprejema kadrovske načrte, sprejema finančni načrt, sprejema načrt nabav osnovnih sredstev in investicijskega vzdrževanja, sprejema druge akte, ki urejajo pomembna vprašanja v zvezi z delovanjem arhiva, poroča o ustanovitelju in svetu o zadevah, ki lahko pomembno vplivajo na delovanje arhiva, pripravi letno poročilo, obvešča javnost o delu arhiva... opravlja druge naloge, ki jih določajo veljavni predpisi, splošni akti arhiva ter Sklep o ustanovitvi javnega zavoda Zgodovinski arhiv na Ptuj.

Svet zavoda ima tri člane – predstavnika ustanovitelja, ki ga je imenovala Vlada RS (dr. Igor Salmič), predstavnika zainteresirane javnosti, ki ga je imenovala Kulturniška zbornica Slovenije (Ivan Fras) in predstavnika delavcev, ki so ga izvolili delavci arhiva. Svet Zavoda ZAP je bil imenovan v letu 2020, prva seja sveta je bila 24. 8. 2020. Za predsednika sveta je bil imenovan Ivan Fras, za namestnika pa dr. Igor Salmič. Novembra 2021 je prišlo do sporazume odpovedi delovnega razmerja s strani predstavnice delavcev, zato so bili zaposleni s strani vodstva arhiva v skladu z zakonodajo pozvani, da imenujejo/izvolijo novega predstavnika. Nova predstavnica v svetu zavoda s strani zaposlenih je Nataša Majerič Kekec.

Svet zavoda nadzira zakonitost dela in poslovanja arhiva, spremlja, analizira in ocenjuje delovanje arhiva, predlaga ustanovitelju revizijo poslovanja, ocenjuje delo direktorice, daje soglasje k strateškemu načrtu, programu dela, finančnemu načrtu, sistemizaciji delovnih mest, organizaciji dela, kadrovskemu načrtu, načrtu nabav ter nadzira njihovo delovanje. Svet potrjuje letno poročilo arhiva, sklepa pogodbo z direktorico po predhodnem soglasju ministra, spremlja in ocenjuje delovanje arhiva in politiko njegovega ustanovitelja, ugotavlja ustreznost strateškega načrta in programa dela, obravnava vprašanja s področja strokovnega dela arhiva in daje direktorici mnenja, predloge in pobude za reševanje teh vprašanj, daje predhodno mnenje ministru k imenovanju in razrešitvi direktorja arhiva ter opravlja druge naloge v skladu z veljavnimi predpisi in sklepom o ustanovitvi.

4. Opis dejavnosti ZAP

Zgodovinski arhiv na Ptuj na podlagi Zakona o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva in arhivih (Uradni list RS, št. 30/2006, št. 51/2014), Uredbe o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva (Uradni list RS, št. 86/2006, št. 42/17) ter drugih veljavnih podzakonskih aktov, opravlja strokovne in upravne

naloge varstva arhivskega gradiva. Strokovne naloge se nanašajo na javno arhivsko in dokumentarno gradivo, nastalo pri ustvarjalcih na območju, ki ga pokriva arhiv.

Na podlagi sprejete zakonodaje opravlja arhiv v okviru javne službe naslednje naloge:

- vrednotenje dokumentarnega gradiva pri javnopravnih osebah, dajanje pojasnil javnopravnim osebam v zvezi z dolžnostmi iz 39. člena ZVDAGA, izvajanje strokovnega nadzora in usposabljanje delavcev, ki delajo z dokumentarnim gradivom;
- pridobivanje, vrednotenje in strokovno obdelovanje javnega in zasebnega arhivskega gradiva, izdelovanje inventarjev, vodnikov in drugih pripomočkov za uporabo arhivskega gradiva in njihovo objavljane, objavljane arhivskih virov;
- hranjenje in materialno varovanje arhivskega gradiva;
- vodenje evidenc javnega in zasebnega arhivskega gradiva;
- evidentiranje arhivskega gradiva, ki je v tujini in se nanaša na Slovenijo in Slovence, dopolnjevanje lastnega gradiva z reprodukcijami tega gradiva ter izdelovanje vodnikov in drugih pripomočkov o arhivskem gradivu;
- evidentiranje zasebnega arhivskega gradiva pravnih in fizičnih oseb;
- sodelovanje z lastniki zasebnega arhivskega gradiva, strokovno svetovanje, izvajanje strokovnega nadzora;
- dajanje arhivskega gradiva v uporabo, izdajanje prepisov oziroma kopij dokumentov ter potrdil na podlagi dokumentov;
- posredovanje kulturnih vrednot v zvezi z arhivskim gradivom;
- opravljanje raziskovalnih nalog na področju arhivistike, zgodovine in drugih ved, povezanih z arhivskim gradivom;
- vodi informacijski sistem,
- izdajanje publikacij.

5. Prostori in oprema

S preselitvijo na novo lokacijo na Vičavo 5, upravlja Zgodovinski arhiv z naslednjimi površinami v stavbi:

Arhivski depoji: 1029, 17 m²

Upravni delovni prostori: 633, 40 m²

Čitalnica: 43, 14 m²

Knjižnica: 34,50 m²

Ostalo: 170 m²

SKUPNO: 1908,40 m²

Septembra 2013 je bila med Ministrstvom za kulturo RS in Mestno občino Ptuj podpisana pogodba o brezplačnem prenosu nepremičnin za bivše prostore na Muzejskem trgu 1 ter objekt št. 11 na Vičavi, na Mestno občino Ptuj. Vsi arhivski depoji so opremljeni s premičnimi arhivskimi regali in 19 kovinskimi regali ter kartotečnimi omarami.

Aprila in maja 2013 smo dobili novo pisarniško opremo, junija 2013 pa še označevalne table. Arhivsko gradivo je tehnično opremljeno (arhivske škatle, predalniki), v vseh depojih so javljenci požara ter detektorji pred izlivom vode. Prezračevanje in uravnavanje primernih klimatskih pogojev v depojih je izključno vezano na klimatsko napravo, ki se nahaja v mansardi objekta. V vseh depojih se nahaja tudi stenski ekran/tipalo, ki beleži trenutno relativno vlago in temperaturo. Vhod v arhivske depoje je zavarovan s kontrolo pristopa (prav tako v ostale prostore). Objekt je tudi nadzorovan s kamero (od zunaj, čitalnica je pod videonadzorom). Za tehnično varovanje in požarno varovanje objekta je sklenjena pogodba s podjetjem Sintal.

Ugotavljamo, da je v arhivu z omenjenimi ukrepi poskrbljeno in zagotovljena visoka varnost zaščite arhivskega gradiva.

6. Število zaposlenih v ZAP in kadrovska politika

Število zaposlenih v ZAP je 12 (9 strokovnih delavcev, hišnik/manipulant, snažilka, poslovna sekretarka). Delo v manjšem arhivu, kot je ptujski, zahteva od strokovnih delavcev prilagodljivost, dopolnjevanje, sodelovanje vseh strokovnih delavcev s čitalniško službo, pisarno za izdajo dokumentov, na področju izvajanja pedagoškega dela... Iz izkušenj v zadnjih letih izhaja, da delovno mesto arhivist za gospodarstvo (prirast novega gradiva v tem oddelku je minimalen, prav tako se krči število ustvarjalcev arhivskega gradiva) kombiniramo z delom na izdaji dokumentov. Decembra 2022 je prišlo do premestitve iz delovnega mesta Arhivist v Oddelku za starejše arhivsko gradivo (dr. Dejan Zadravec) na delovno mesto Arhivist z doktoratom v Oddelku za starejše arhivsko gradivo. Decembra 2023 se je upokojil hišnik. V arhivu si prizadevamo za ohranitev delovnih mest, sicer pa je Zgodovinski arhiv na Ptuj primer uspešnega kolektiva, ki odlično deluje na področju varovanja kulturne dediščine, prezentacije le-te v lokalnem in širšem okolju ter sooblikuje doseganje programskih ciljev v posameznem letu.

7. Delovni čas ZAP

Arhivska čitalnica je odprta vse dni v tednu in sicer: ponedeljek, torek, četrtek med 8.00 in 15.00 uro, v sredo od 8.00 do 16.00 ure, petek od 8.00 do 14.00 ure.

Delovni čas pisarne za izdajo dokumentov: ponedeljek 8.00 do 15.00 uro, sredo 8.00 do 16.00 ure, petek 8.00 do 13.00 ure.

V arhivu imamo omogočen dostop za gibalno ovirane osebe z dvigalom.

II. Posebni del

Poročilo o doseženih ciljih in rezultatih v Zgodovinskem arhivu na Ptuj za leto 2023

1. Zakonske in druge pravne podlage delovnega področja:

- Odločba o financiranju, št. 62500-3/20222 z dne 27. 12. 2022, odločba št. 62500-3/2022-3340-19 z dne 19. 6. 2023, odločba št. 62500-3/2022-3340-21 z dne 20. 6. 2023
- Zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (Ur. list RS, št. 30/2006, št. 51/2014)
- Uredba o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva (Ur. list RS, št. 86/2006, št. 42/17)
- Zakon o arhivskem gradivu, ki vsebuje osebne podatke o zdravljenju pacienta (ZAGOPP, Ur. list RS, št. 70/16)
- Zakon o zavodih (Ur. l. RS, št. 12/91, 8/1996)
- Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Ur. list RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11, 111/13, 68/16, 61/17, 21/18 – ZNOrg, 3/22 – ZDeb in 105/22 – ZZNSPP)
- Kolektivna pogodba za kulturne dejavnosti v Republiki Sloveniji (Ur. list RS, št. 45/94, 45/94, 39/96, 39/99 – ZMPUPR, 82/99, 102/00, 52/01, 64/01, 43/06 – ZKolP, 60/08, 32/09, 32/09, 40/12, 46/13, 106/15, 46/17, 2/17 – popr., 80/18, 160/20, 88/21 in 136/22)
- Sklep o ustanovitvi javnega zavoda Zgodovinski arhiv na Ptuj (Ur. list RS, št. 67/2003 in 21/2015)
- Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2021 - 2028
- Strategija in izvedbeni načrt razvoja slovenskega elektronskega arhiva 2016-2020
- Zakon o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS, 81/19, 203/20 – ZIUPOPĐVE, 119/21 – ZČmIS-A, 202/21 – odl. US, 15/22 in 54/22 – ZUPŠ-1, 114/23 in 136/23 ZIUZDS) Strateški načrt ZAP 2020 – 2024)
- Zakon o javnih uslužbencih (Uradni list RS, št. 63/07 – uradno prečiščeno besedilo, 65/08, 69/08 – ZTFI-A, 69/08 – ZZavar-E, 40/12 – ZUJF, 158/20 – ZIntPK-C, 203/20 – ZIUPOPĐVE, 202/21 – odl. US in 3/22 – ZDeb)
- Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti (Uradni list RS, št. 50/23)
- Pravilnik o določitvi nadomestila stroškov uporabe, konserviranja in restavriranja arhivskega gradiva in hrambe zasebnega arhivskega gradiva v arhivih, ki opravljajo arhivsko javno službo (Ur. list RS, št. 75/2017)
- Pravilnik o strokovnih izpitih in pridobivanju strokovnih nazivov na področju varstva arhivskega gradiva (Ur. list RS, št. 33/2017)
- Pravilnik za valorizacijo oseb zasebnega prava (Ur. list RS, št. 66/2016)
- Pravilnik o delu medarhivskih delovnih skupin (Ur. list RS, št. 66/2016)
- Zakon o varstvu osebnih podatkov ZVOP-2 (Ur. list RS, št. 163/2022)
- Informacijski varnostna politika ZAP (sprejeto 2016)
- Splošna uredba EU o varstvu podatkov (GDPR)
- Drugi podzakonski akti, pravilniki

2. Strateške usmeritve ZAP

Načrtovane strateške usmeritve Zgodovinskega arhiva na Ptuj so:

- ažurni Register ustvarjalcev arhivskega gradiva - RegUst;
- pridobivanje podatkov o izvajalcih javne službe in nosilcih javnega pooblastila, ki še niso določeni kot naši ustvarjalci;
- usklajevanje podatkov v registru ustvarjalcev – RegUst;
- postopki razglašanja za ustvarjalce, ki izhajajo iz arhivske zakonodaje;
- izdajanje sklepov proračunskim uporabnikom, ki so ustvarjalci javnega arhivskega gradiva;
- osveščanje ustvarjalcev o pomembnosti ohranitve gradiva, ki izvorno nastaja v elektronski obliki;
- Vzdrževanje, upravljanje in nadaljnji razvoj skupne vzajemne baze v sistemu SJAS, ki je bila vzpostavljena leta 2021;
- Uporaba virtualne arhivske čitalnice (VAC) ter s tem omogočanje oddaljenega dostopa do eAG;
- prenos v preteklih letih digitaliziranega arhivskega gradiva vseh javnih arhivov v skupno bazo e-ARH.si;
- izvajanje digitalizacije arhivskega gradiva v digitalizacijskem centru ARS in s tem povezano izobraževanje za pravilno rokovanje s skenerji in pripadajočimi aplikacijami;
- dostopnost digitaliziranega arhivskega gradiva za ranljive skupine;
- trajno in celovito izvajanje varstva arhivskega gradiva v skladu z Zakonom o varstvu dokumentarnega arhivskega gradiva ter arhivih (Ur. list RS, št. 30/06, 51/14) in z Uredbo o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva (Ur. list RS, št. 86/06, št. 42/17);
- intenzivno sodelovanje z ustvarjalci arhivskega gradiva;
- izobraževanja delavcev, ki delajo z dokumentarnim gradivom javno pravnih oseb (organizacija in izvedba seminarjev, delavnic);
- sodelovanje z lastniki zasebnega arhivskega gradiva;
- skrb za vzdrževanje oz. ohranjanje trenutnega stanja v arhivskih depojih kot tudi v ostalih prostorih arhiva;
- izdelava kvalitetnih arhivskih popisov s pomočjo računalniškega programa ScopeArchiv;
- priprava razstav, objavljane arhivskih virov, znanstveno in publicistično delovanje,
- izobraževanje in izpopolnjevanje zaposlenih za potrebe e –arhiva;
- zbiranje in analiza obstoječih praks oz. rešitev, ki so predmet projekta e-ARH.si;
- popularizacija arhiva in prepoznavnost našega dela v lokalnem okolju ter širše;
- objavljane popisov na Queryu;
- povečati število digitalizacije najbolj ogroženega in uporabljenega arhivskega gradiva;
- višja dostopnost arhivskega gradiva;
- raziskovalno delo mora postati obvezna dejavnost arhivistov, zlasti na področjih, ki so neposredno povezani s strokovno obdelavo arhivskega gradiva;
- aktivna udeležba arhivistov na seminarjih in izobraževanjih z referati in predavanji;
- strokovno usposobljeni, vestni in visoko motivirani zaposleni;
- jasne pristojnosti in odgovornosti zaposlenih in delodajalca;
- izvajanje in upoštevanje Informacijske varnostne politike ZAP;
- transparentno delovanje Javnega zavoda;
- dostop do arhivske čitalnice gibalno oviranim osebam z dvigalom;
- dostop do gradiva slabovidnim ob uporabi ustreznih povečevalnih lup.

3. Dolgoročni cilji:

- v skladu z arhivsko zakonodajo in s Strategijo e-ARH.si slediti strateškim usmeritvam,
- zaposlenim nujno zagotoviti strokoven razvoj za potrebe prevzemanja elektronskega gradiva od ustvarjalcev;
- sodelovanje vseh slovenskih arhivov pri prilagajanju aplikacije ScopeArchiv potrebam arhivskega klasičnega in digitalnega arhiva;
- upravljanje, vzdrževanje in nadaljnji razvoj sistema e-ARH.si;
- zagotoviti program usposabljanj za šolanje in usposabljanje IT za zaposlene informatike;
- ustvariti eno, skupno in vsem SJAS dostopno IT platformo za vse vrste podpore -baza znanja za izdelane rešitve (predlogi, dobre prakse, projektna dokumentacija, navodila itd.);
- vzdrževanje strojne opreme;
- vzdrževanje systemske programske opreme;
- vzpostavitev centralnega upravljanja z varnostnimi kopijami (sistem e-ARH.si in poslovni deli SJAS);
- nabava in implementacija RDP strežnika za zahtevnejše aktivnosti v podatkovni bazi SJAS;
- varnostni pregled sistema e-ARH.si;
- zagotavljati proaktivnost – upoštevati razlike med fizičnim in elektronskim gradivom, ki predstavljajo velike izzive;
- v sodelovanju z ostalimi slovenskimi arhivi zagotoviti in razvijati kakovostne storitve upravljanja s slovensko kulturno dediščino;
- povečati število digitalizacije najbolj ogroženega in uporabljenega arhivskega gradiva;
- urejanje in popisovanje arhivskega gradiva v skupnem arhivskem informacijskem sistemu ScopeArchiv na nivoju združenih dokumentov oz. dokumentov, s čemer bo izboljšana dostopnost do podatkov iz arhivskih fondov in zbirk našim uporabnikom. Z ustvarjanjem kvalitetnih arhivskih popisov bomo prispevali k prostemu dostopu do arhivskega gradiva, ki bogati naše znanje o človeški družbi, spodbuja demokracijo, ščiti pravice državljanov in izboljšuje kakovost življenja;
- digitalizacija avdio video materiala (videokasete), ki ga bomo v prihodnjih letih prevzeli;
- vloga arhivistov kot usposobljenih strokovnjakov z začetnim in permanentnim izobraževanjem, ki služijo svoji družbi s podporo pri nastajanju gradiva, valorizacijo, varstvom ter omogočanjem uporabe tega gradiva;
- izobraževanje delavcev, ki skrbijo za dokumentarno gradivo ustvarjalcev;
- povezovanje s sorodnimi inštitucijami;
- prilagoditve dela v primeru ponovnega izbruha epidemije Covid-19.

4. Poročilo o izvedbi programov, dejavnosti in projektov v letu 2023

V Zgodovinskem arhivu na Ptuj (ZAP) smo v letu 2023 pri delu sledili potrjenemu Programu del za leto 2023 v skladu z odločbami Ministrstva za kulturo Odločba o financiranju, št. 62500-3/20222 z dne 27. 12. 2022, odločba št. 62500-3/2022-3340-19 z dne 19. 6. 2023, odločba št. 62500-3/2022-3340-21 z dne 20. 6. 2023. Mnenje strokovne komisije o ustreznosti programskih vsebin, skladnosti z zakonodajo ter posebnih programskih poudarkih izhajajoč iz odločbe je bilo, da so v programu zajete vse naloge, ki izhajajo iz 53. člena ZVDAGA.

Vrednotenje dokumentarnega gradiva pri javnopravnih osebah, dajanje pojasnil v zvezi z dolžnostmi javnopravnih oseb glede dokumentarnega gradiva, izvajanje strokovnega nadzora

Arhiv	Število obiskov pri javnopravnih osebah	Število izdanih navodil	Število javnopravnih oseb, pri katerih je bil izveden strokovni nadzor
-------	---	-------------------------	--

ZAP	54	9	41
-----	----	---	----

Opravljenih je bilo 54 obiskov pri 41 javnopravnih osebah, izdanih 9 pisnih strokovnih navodil. Izven programa je bilo v letu 2023 izvedenih še dodatnih 12 izrednih strokovnih nadzorov z dajanjem pojasnil o dolžnostih, pomoč pri vrednotenju arhivskega gradiva.

V letu 2023 beležimo sodelovanje z 12 lastniki zasebnega arhivskega gradiva - obiski ali telefonski razgovori, šest lastnikov je gradivo arhivu podarilo (15 tm). Zaradi pomanjkanja kadrov pri JPO in bolniških odsotnosti je nekaj strokovnih nadzorov in prevzemov a.g. ostalo nerealiziranih in preloženih v leto 2023.

Strokovno usposabljanje uslužbencev javnopravnih oseb

Usposabljanje smo izvedli v živo, v prostorih ZAP, 30. maja 2023. Število udeležencev je bilo 12. Vsi so tudi pristopili k preizkusu strokovne usposobljenosti in bili pri tem uspešni. 3. oktobra 2023 smo v prostorih ZAP v skladu z arhivsko zakonodajo izvedli dopolnilno strokovno izobraževanje, ki se ga je udeležilo 39 uslužbencev, ki upravljajo z dokumentarnim in arhivskim gradivom, z naslovom »Reševanje dokumentarnega in arhivskega gradiva ob poplavih«, predavateljica Katja Zupanič. Udeleženci so se seznanili z: Kako se odzvati na poplavo, Ukrepi za zavarovanje gradiva, Faze reševanja poplavljenega dokumentarnega in arhivskega gradiva, Predstavitev primera dobre prakse odličnega sodelovanja med arhivom in ustvarjalcem ob nesreči: »Poplavljen arhiv Mestne občine Ptuj ob naravni ujmi julija 2019 ali kako smo uspešno rešili pisno kulturno dediščino mesta Ptuj iz 90. let 20. stoletja«.

Pridobivanje javnega in zasebnega arhivskega gradiva

Pridobivanje javnega arhivskega gradiva

Arhiv	Število fondov in zbirk	Spisovno gradivo v tm	Filmi št. naslovo v	Video št. naslovov	Mikrof. št. kolotov	Fotog. št. kosov	Nosilci zvoka št. kosov	Zapisi na ostalih nosilcih št. kosov
ZAP	16	27, 2 tm.	7 filmov (1 USB ključ)	/	/	/	/	/

Pridobivanje zasebnega arhivskega gradiva

Arhiv	Število fondov in zbirk	Spisovno gradivo v tm	Filmi št. naslovov	Video št. naslovov	Mikrof. št. kolotov	Fotog. št. kosov	Nosilci zvoka št. kosov	Zapisi na ostalih nosilcih št. kosov
ZAP	6	15 tm.	/	/	/	18	/	/

Skupaj v letu 2023 je bilo prevzetega okoli 43 tm arhivskega gradiva. Ustvarjeni so bili 3 novi arhivski fondi, 13 arhivskih fondov je bilo s prevzemi dopolnjenih. Skupaj 22 prevzemov arhivskega gradiva. 6 zasebnikov je arhivsko gradivo arhivu podarilo – skupaj pridobljenega zasebnega arhivskega gradiva je bilo okoli 15 tm. Poudariti je potrebno dejstvo, da nekatere javnopravne osebe pri sebi hranijo gradivo, ki je starejše od za prevzem zakonsko določenih 30 let.

Cilji so bili izpolnjeni.

Uporaba arhivskega gradiva

Delo po javnem pooblastilu:

Arhiv	Št. uporabnikov v znan.-raz. namene	Št. uporabnikov zaradi pravnega interesa	Št. izdanih potrdil oz. overjenih prepisov
ZAP	305	400	315

Število vlog od 01. 01. 2023 do 31. 12. 2023: **400** (pri nekaterih vlogah je več zahtevkov)

Denacionalizacija: **0,25 %**

Žrtve vojnega nasilja: /

Vojna škoda: /

Šolanje: **22 %**

Delovna doba: **11 %**

Državljanstvo: **0,25 %**

Gradbene zadeve: **40 %**

Premoženjskopravne zadeve: **25 %**

Ostalo: **1,5 %**

Petnajstim (15) osebam, javnim ustanovam je za potrebe uporabe gradiva za razstave in prezentacije čitalniška služba izdala 62 dokumentov in 143 negativov na steklu in fotografij (izdelava digitalizatorov).

Strokovna obdelava arhivskega gradiva

V strokovni obdelavi - izdelava arhivskih popisov, inventarjev, dopolnitev zaradi prevzemov a.g., drugih pripomočkov... je bilo **40 arhivskih fondov** in **4 arhivskih podfondov in serij** (podrobneje Vsebinsko poročilo za leto 2023, priloga). Popisi so se izvajali v programu ScopeArchiv na nivoju serij, združenih dokumentov in dokumentov, izjemoma v programu Exell. V vrednotenje javnega a.g., izločanje in odbiranje ob strokovni obdelavi so bili vključeni **4 arhivski fondi**. Popisovanje je potekalo s pomočjo programskega orodja ScopeArchiv na vseh nivojih popisovanja, zaključene popisne enote so takoj po objavi dostopne uporabnikom preko Virtualne arhivske čitalnice – VAČ.

Na nivoju arhiva je bilo v podatkovno bazo slovenske javne arhivske službe (SJAS) ScopeArchiv vnesenih 23.0004 popisnih enot, 334.545 povezav med popisnimi enotami in deskriptorji po nivojih, 493.483 vnosi v modul povezave popisne enote s tehničnimi enotami, 255 zapisov na nivoju SJAS v modul Prevzemi, 34.312 zapisov v modul Tehnične enote, 8.787 zapisov v modul Lokacije.

Strokovna dela in aktivnosti na področju informatizacije arhiva, zajeti podatki v sistemu SJAS za obdobje 1. 1. 2023 do 31. 12. 2023

Zapisov o:	2018	2019	2020	2021	2022	2023	PRIRAST 2023
skupini fondov	152	152	152	152	152	152	0
fondih	613	632	643	648	650	658	8
podfondih	109	115	131	131	133	137	4
serijah	5.669	6.216	6.454	6.668	6.874	7.062	188
podserijah	11.339	16.387	18.920	20.649	21.795	24.577	2.782
združenih dok.	133.118	168.076	210.797	226.743	237.129	244.834	7.705
dokumentih	65.529	75.541	93.650	110.912	123.830	136.147	12.317
SKUPAJ	216.530	267.120	330.748	365.904	390.564	413.568	23.004

Tabela 1: Prirast zajetih popisnih enot v bazo ZAP po nivojih v letu 2023, vir: Poročilo o zajetih podatkih v sistemu SJAS za obdobje 1.1.2023 do 31.12.2023

Hramba in materialno varovanje arhivskega gradiva

V letu 2023 se je nadaljevalo čiščenje gradiva (odstranjevanje sponk, dvojnikov, plastičnih map...), tehnične enote novo prevzetega arhivskega gradiva so bile opremljene z novimi nalepkami. Na poškodovanem gradivu, ki je bilo v strokovni obdelavi, smo zvedli enostavne restavratorske posege (lepljenje s posebnim trakom).

Vsa dela so bila opravljena v skladu z zastavljenimi cilji.

Digitalizacija arhivskega gradiva

V letu 2023 je nastalo 24.505 digitalizatorov spisovnega gradiva, 183 digitalizatorov fotografij in razglednic, 2.687 digitalizatorov načrtov, **skupaj 27.375 digitalizatorov.**

Po zagotovitvi čim večje dostopnosti fondov in zbirk, ki jih hrani arhiv, so bile izvedene še naslednje aktivnosti na področju **digitalizacije**:

- Digitalna rekonstrukcija fotografa Johanna Winklerja
- Digitalizacija dela gradiva fonda SI_ZAP/0005, Mestna občina Ptuj
- Digitalizacija SI_ZAP/0096 Zbirka zemljevidov in načrtov, 1703 – 2009 (zunanji izvajalec)
- SI_ZAP/0081 Bolnica in hiralnica Ptuj, 1874 – 2009 (zunanji izvajalec)
- Za hitrejšo iskanje po digitalizatih so se za posamezno delovodno številko spisa izdelali bookmarki na PE
- Za cehovske rede so se v ScopeArhiv pripeli inventarji, prav tako so se cehovske knjige konvertirale iz JPG v PDF format, se združile (vsaka knjiga posebej), pripele k ustreznim popisnim enotam ter bile objavljene v Virtualni arhivski čitalnici (VAC)

- Izvoz vseh fondov s podrejenimi popisnimi enotami za potrebe preverjanja pravopisnih napak. Posamezni fond z podrejenimi popisnimi enotami je bil izvožen v excell datoteko, nato pa so bili EP Signatura, Naslov in Vsebina PE preneseni v word, kjer se je pregledal dokument z črkovalnikom. V primeru zaznanih napak, je vsak skrbnik fondov prejel posamezen fond za odpravo napak.
- SI_ZAP 0506/002/001 Zbirka digitalizator grad Ravno polje - Konvertiranje slikovnega gradiva (načrti v formatu DWG) v PDF obliko, izdelava ustreznih nivojev v Scopus in pripenjanje datotek na posamezno popisno enoto. Vse datoteke so bile tudi objavljene v VAC-u. Izdelanih je bilo 691 oglednih kopij
- Kopiranje prevzetih filmov na zunanji disk AK5 pod direktorij SI_ZAP/0648 Občina Destrnik 1998-2002 v skupni velikosti 95 GB
- Odprava napak podvojenih signatur in dodeljevanja škatel v programu ScopeArchiv
- Ureditev lokalnih klasifikacij v programu ScopeArchiv
- Ureditev izpisov nepovezanih zapisov o fondih in zbirkah z zapisi klasifikacijske sheme
- Pravopisni popravki, dopolnjevanja, uvozi popisov v skupno SJAS bazo ScopeArchiv

Na področju obdelave arhivskega gradiva in njegove dostopnosti smo dosegli zastavljene cilje in jih v določenih delih presegli, z redakcijami popisov in dodajanjem digitalizator pa dosegli, da lahko uporabniki dostopajo do arhivskega gradiva na daljavo preko VAC.

Ostala dela v zvezi hrambo arhivskega gradiva oziroma z izboljšanjem materialnega varstva arhivskega gradiva

- dnevno spremljanje in prilagajanje klimatskih parametrov v depojih, - povprečna temperatura 18 stopinj in vlaga 52% v vseh depojih, kar je nek optimum med ekonomičnostjo in zahtevami IFLA-e.
- izdelava uporabniških kopij večjih sklopov iz posameznih fondov ali zbirk za potrebe uporabe v čitalnici in s tem posledično izboljšanje materialnega stanja, ker digitalizirano gradivo ni v vsakdanji uporabi.
- izločanje dvojnikov, odstranjevanje kovinskih sponk iz gradiva, ki je bilo v strokovni obdelavi.

Evidentiranje arhivskega gradiva v tujini:

Naziv ustanove, kraj, država. Cilj evidentiranja*	Fondi, na katerih se je opravljalo evidentiranje	Trajanje (št.del. dni) in datum	Ime in priimek udeleženca
Deutschordenszentralarchiv, Wien, Österreich * Popis neznanega spisovnega gradiva, zadevajočega komendo Velika Nedelja	Komende Gross Sontag	(10 dni) 22. 5. –26. 5. in 11.–15. 9. 2023	Dejan Zadravec

Stanje knjižničnega gradiva v ZAP

	Arhiv	Knjige- št. enot	Periodične publikacije	Ostalo
Stanje 31.12.2023	ZAP	5773 +2147*	5288	/
Pridobljen o v letu 2023	ZAP	284 (nakup, dar, knjige iz prevzemov)	130	/

Interna Knjižnica ZAP je namenjena uporabi knjižničnega gradiva za strokovno delo zaposlenih in kot pripomoček za delo v čitalnici za uporabnike.

Posredovanje kulturnih vrednot v zvezi z arhivskim gradivom

V letu 2023 smo pripravili 32 učnih ur (872 oseb) za osnovnošolce in dijake, kjer smo jim predstavili arhiv in jim omogočili vpogled v arhivska skladišča. Za dve skupini osnovnošolcev iz prve triade smo izvedli dramatizacijo knjige »Miška Mica v arhivu«. Ob tem omogočimo enkratno doživetje spoznavanja osnov arhivske terminologije ter prikaz arhivskega dela in ohranjanja pisne kulturne dediščine preko pripomočkov (pečat, listina, bombažne rokavice, arhivska škatla...). Čeprav arhiv ni pedagoška institucija, je dejstvo, da lahko zgolj s tovrstno dejavnostjo krepimo zavedanje o pomenu arhiva v kontekstu celotne družbe. Kdo smo, kaj smo in kaj bi sploh radi? Nič ni bolj povezano z iskanjem poti, bodisi lastne bodisi kolektivne identitete, kot prav arhivi in njihova dejavnost. **Ko se tega zavedajo že otroci, smo na najboljši poti, da bodo bodoče generacije arhiv prepoznale kot kredibilno institucijo, ki družbi ponuja verodostojen pogled, tako v smislu boljše retrospektive kot perspektive.**

Ena izmed številnih predstavitvenih šolskih ur v ZAP v letu 2023

Pri preučevanju strokovnih vprašanj, raziskovalni dejavnosti in strokovnem izpopolnjevanju so bili zastavljeni cilji doseženi. Število predavanj, namenjenih javnosti je bilo 16. Zaposleni smo se v letu 2023 udeležili tudi številnih (19) strokovnih izobraževanj in delavnic, ki so v naši stroki nujno potrebna. Čeprav nimamo statusa raziskovalne institucije, je strokovnim delavcem omogočeno tudi raziskovalno delo. Z referati smo sodelovali na Zborovanju Arhivskega društva Slovenije in posvetu o dediščini Muzejskega društva Ptuj.

Zaposleni bomo tudi v prihodnje nadaljevali aktivnosti na raziskovalnem področju, saj je raziskovalno delo obvezna dejavnost arhivistov, zlasti na področjih, ki so neposredno povezana s strokovno obdelavo arhivskega gradiva, publiciranjem in pripravami razstav ter evidentiranja arhivskega gradiva v tujini, ki se nanaša na Slovenijo in Slovence. Preko medijev smo tudi v letu 2023 uspešno popularizirali naše delo in dejavnost (stojnica ZAP na Sejmu prostega časa, številni intervjuji za radio in televizijo, vodstva po razstavah, prispevki za Radio SLO in TV SLO, ORF 1, Štajerski tednik ...), v arhivu smo v sklopu dogodkov – kulturni dan, mednarodni dan arhivov, dan odprtih vrat... izvedli 4 predstavitve knjig priznanih avtorjev: predstavitev knjige z naslovom »JUNAK«, avtor Andraž Babšek, Zgodovinski arhiv na Ptuj, 19. 01. 2023, predstavitev knjige prof. dr. Dimitrija Rupla z naslovom »Podobe iz resničnosti« v sodelovanju s Slovensko Matico, Zgodovinski arhiv na Ptuj, 12.04.2023, predavanje in predstavitev znanstvenih monografij dr. Mateje Čoh Kladnik, Zgodovinski arhiv na Ptuj, 06.06.2023, predstavitev publikacije Viri 5 z naslovom Zapisnik duš - Status Animarum/zapisnik duš župnije sv. Jurija na Ptuj za ožje mestno območje Ptuja za leta 1826, 1827 in 1835, avtorica Marija Hernja Masten, ZAP, 19.10.2023, predstavitev knjige dr. Boštjana Marka Turka z naslovom »Vojna za mir«, 22.11. 2023.

19. Štajerski TEDNIK

Ljudje in dogodki

torek • 14. novembra 2023

Ptuj • Zapisnik duš župnije sv. Jurija na Ptuj razkriva življenje Ptujčanov v 19. stoletju

V 21 gostilnah sta delala le en natakar in natakarica

21. oktober je praznik slovenskih arhivov in mednarodni dan arhivov. V tem času v ZA Ptuj še tradicionalno povabimo na različne dogodke, javnosti odpremo vrata depozita. Letos se povabljeni tudi na predstavitev Zapisnika duš – status animarum župnije sv. Jurija na Ptuj, ki jo je leta 1826, katerega avtorica je upokojena arhivistka Marija Hernja Masten, objavila za pt. je Nataša Jurčević. Med najpomembnejši papirji sta poznavalsko najbližji ježiki: znanstveni dokumenti, med katerimi je bila najpomembnejša tudi rekonstrukcija knjige priložne mestne župnije sv. Jurija.

Knjiga je bila priložna v celoti in delno v delu, kar pomeni, da so jo uporabljali tudi v drugih župnijah. V tem času v ZA Ptuj še tradicionalno povabimo na različne dogodke, javnosti odpremo vrata depozita. Letos se povabljeni tudi na predstavitev Zapisnika duš – status animarum župnije sv. Jurija na Ptuj, ki jo je leta 1826, katerega avtorica je upokojena arhivistka Marija Hernja Masten, objavila za pt. je Nataša Jurčević. Med najpomembnejši papirji sta poznavalsko najbližji ježiki: znanstveni dokumenti, med katerimi je bila najpomembnejša tudi rekonstrukcija knjige priložne mestne župnije sv. Jurija.

Multikulturno mesto z razvejanim uradništvom

Ptuj med letoma 1826 in 1835, takrat multikulturno podoba, tudi zaradi številnih imigrantov, ki so prihajali iz različnih delov Evrope. Med njimi so bili tudi Slovenci, ki so prihajali iz različnih delov Evrope. Med njimi so bili tudi Slovenci, ki so prihajali iz različnih delov Evrope.

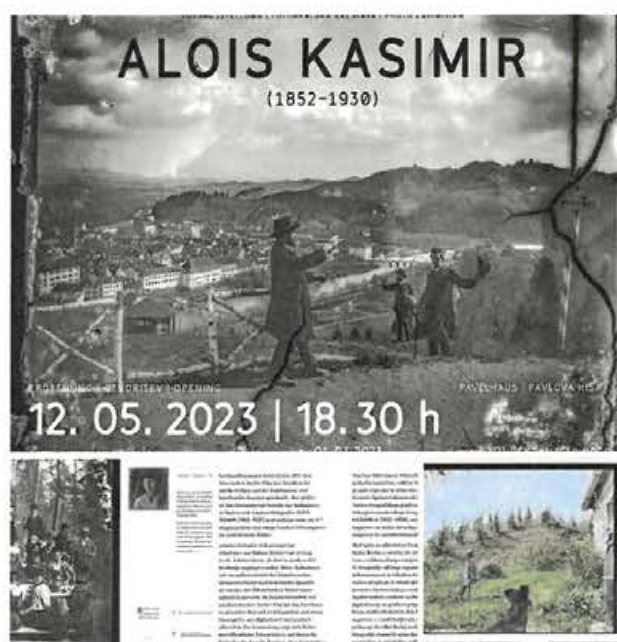
Marija Hernja Masten, avtorica knjige Zapisnik duš – status animarum župnije sv. Jurija na Ptuj za leta 1826, 1827 in 1835.

Katja Čopovič, direktorica ZA Ptuj, in Marija Masten, avtorica knjige Zapisnik duš – status animarum župnije sv. Jurija na Ptuj za leta 1826, 1827 in 1835.

Razstave, obiski šolskih in drugih skupin, predavanja namenjena javnosti, objave

Čezmejno sodelovanje -Projekt Slovensko-avstrijska razstava Alois Kasimir (1852–1930) je bila odličen rezultat čezmejnega sodelovanja avstrijskih in slovenskih partnerjev na področju fotografije, nosilec projekta je bila **Pavlova hiša Potrna**, sodelujoči: Zgodovinski arhiv na Ptuj. Zgodovinski arhiv je pripravil izbor in opis razstavljenih fotografij iz fonda SI_ZAP/0559, Rodbini Kasimir in Oeltjen. Te fotografije odlikuje izjemna umetniška, dokumentarna in tehnična kakovost, večina od njih pa še nikoli ni bila dostopna javnosti. Pavlova hiša je v sodelovanju z Zgodovinskim arhivom na Ptuj izvedla digitalizacijo in grafično pripravo celotnega fonda steklenih plošč in dela filmskih negativov v visoki ločljivosti. Razstava je prikazovala številne doslej neobjavljene fotografije članov družine Kasimir, njihovih sorodnikov in prijateljev, njihovih postankov v Italiji, Nemčiji, Avstriji, današnji Hrvaški, Halozah, Ptuj in Gradcu ter prizore vsakdanjega vaškega življenja. Razstava je bila zelo odmevna, za avstrijsko televizijo ORF 1 je o ptujskem slikarju Alojzu Kasimirju spregovoril Dejan Zadravec.

S strokovnimi nasveti, izborom gradiva in člankom o družini Winkler, je dr. Dejan Zadravec soustvarjal pri nastajanju knjige o nemških družinah, ki so nekoč živele na Ptuj. **Familiengeschichten aus Pettau** (ur. Ehrenfried Machalka, Graz, dec. 2023). Tudi sicer smo uspeli navezati odlične stike z Avstrijskim društvom Landschaft der Deutschuntersteirer, v obliki izmenjave digitalizacije gradiva, ki se mdr. nanaša na člane ptujskih rodbin nemške nacionalnosti, ki so po koncu druge svetovne vojne zapustili Ptuj.

Odličen rezultat čezmejnega sodelovanja je tudi razstava in katalog »Vino na meji/Vino na granici«, s katero smo sodelovali aprila 2023 na Vinskem kongresu, ki se je odvijal v dominikanskem samostanu na Ptuj. Projekt je klic k spoznavanju virov in klic k spoznavanju arhivov. Skozi predstavljen mozaik odbranih vinskih impresij ponujamo vpogled v izredno bogato pisno kulturno dediščino, kjer se skriva nešteto zanimivih podatkov. Razstavo na 20 panojih spremlja slikovno bogato opremljen katalog. Razstava se seli po različnih krajih v Sloveniji in na Hrvaškem ter popestri številne dogodke.

Ostale razstave, ki jih je pripravil ZAP v prejšnjih letih in so še zmeraj na ogled: Fürsti, Pet generacij ptujskih meščanov in veletrgovcev z vinom/Familie Fürst, Pettaufer Bürger und Weingroßhändler in fünf Generationen, avtor Dejan Zadravec, Fürstova hiša Ptuj,

»Pekarne in pekarstvo na ptujskem skozi čas«, Monika Čuš, Nataša Majerič Kekec, Aleš Jambrek, Dejan Zadravec, galerijski hodnik Zgodovinskega arhiva na Ptuj, »Kino je vedno dobra ideja«, 120 let od prve kinopredstave na Ptuj, skupna razstava Zgodovinski arhiv na Ptuj in Mestni kino Ptuj, avtorici razstave Katja Zupanič, Mateja Lapuh (Center interesnih dejavnosti Ptuj- CID), Gledališka ustvarjalnost na Ptuj (od 18.stoletja do danes), ob 25-letnici Mestnega gledališča Ptuj, Nataša Majerič Kekec, soavtor Sandi Žuran (MGP), galerija Mestnega gledališča Ptuj.

Od 24. oktobra do 3. decembra 2023 je v Narodnem muzeju Slovenije na ogled bila postavljena razstava **»Spomin Slovenije, Slovenska nacionalna lista UNESCO Spomin sveta«**, skupni projekt arhivov, knjižnic in muzejev. V njej je sodeloval s predstavitvijo statuta 1513 tudi Zgodovinski arhiv na Ptuj, ki je v letu 2022 prejemnik Listine za vpis na Unescovo Nacionalno listo Spomin sveta, za Ptujski mestni statut, 1513.

Opravljanje raziskovalnih nalog na področju arhivistike, zgodovine in drugih ved

Zgodovinski arhiv na Ptuj je sodeloval v projektih, kjer smo zaposleni prispevali svoja znanja in izkušnje in doprinesli k napredku arhivske stroke in promocije pisne kulturne dediščine. Sodelovali smo v čezmejnih projektih (Pavlova hiša, projekt Siher, Avstrijsko društvo Landschaft der Deutschuntersteirer), dvorec Ravno polje, fotograf Winkler, slovenski prevod uporabniškega vmesnika scopeArchiv na Scope Solution, projekti na področju informatizacije in informatike v sklopu E-Arh., sodelovanje s prispevki na zborovanju ADS, sodelovanje s prispevkom na simpoziju o kulturni dediščini Muzejskega društva.

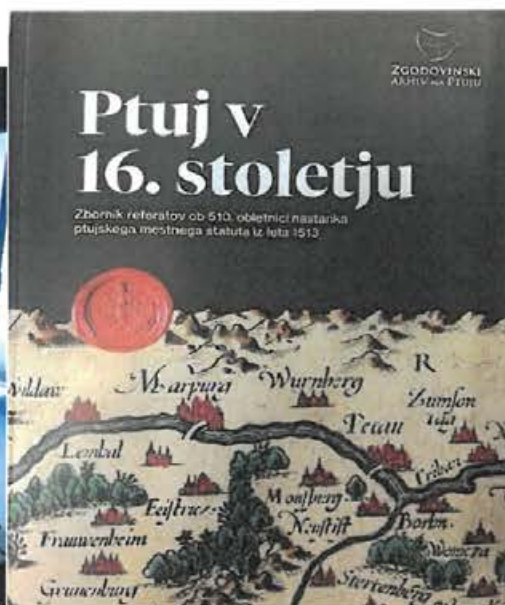
Strokovni članki in prispevki zaposlenih v letu 2023:

- Čuš, Monika. Izdajanje reprodukcij arhivskega gradiva v okviru pravnega namena in raziskovanja v fizični in digitalni obliki v Zgodovinskem arhivu na Ptuj, *Arhivi kot centri informacij: možnosti in priložnosti uporabe digitalnih tehnologij pri ohranjanju, uporabi in promociji arhivskega gradiva zbornik referatov*. Ljubljana: Arhivsko društvo Slovenije, 2023, str. 64-70.
- Jambrek, Aleš. Arhivi kot centri informacij: možnosti in priložnosti uporabe digitalnih tehnologij pri ohranjanju, uporabi in promociji arhivskega gradiva, uvodnik, Zbornik 31. zborovanja Arhivskega društva Slovenije v Bohinjski Bistrici, 2023.
- Majerič Kekec, Nataša. Ohranjena pisna dediščina Muzejskega društva Ptuj in Mestnega muzeja v Ptuj v Zgodovinskem arhivu na Ptuj. V: *Zbornik ob 130-letnici Pokrajinskega muzeja Ptuj Ormož* (ur. Martin Šteiner). Ptuj: Pokrajinski muzej Ptuj Ormož, 2023, str. 173-185.
- Majerič Kekec, Nataša. Digitalizacija zbirke Plakatov. V: *Arhivi* 46 (2023), št. 1, str. 117-126.
- Majerič Kekec, Nataša. Upravljanje in hranjenje dokumentarnega in arhivskega gradiva knjižnic. V: *Arhivi* 46 (2023), št. 1, str. 9-27
- Volčjak, Jure, Žnidaršič Golec, Lilijana, Zadravec, Dejan, Rupert, Marijan, Kristan, Samo, Pajk, Urša, Vdopivec, Ines, Hreščak, Matej, Terčon, Nadja, Pungaršek, Špela, Fortič Jakopič, Tina, Zupan, Gojko, Miško, Tomaž (avtor, urednik). *Spomin Slovenije: Slovenska nacionalna lista - UNESCO Spomin sveta*. Ljubljana: Arhiv Republike Slovenije, 2023. 23 str., ilustr. ISBN 978-961-6638-46-3. <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:docGWP063N7>, <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:docGWP063N7>. [COBISS.SI-ID 155453443]
- Zadravec, Dejan. Prgišče ostankov ali viri za zgodovino Ptuja v 16. stoletju v slovenskih arhivih. v: Zadravec, Dejan (ur.), Zupanič, Katja (ur.). *Ptuj v 16. stoletju: zbornik referatov ob 510. obletnici nastanka*

ptujskega mestnega statuta iz leta 1513. Ptuj: Zgodovinski arhiv, 2023. Str. 39-87, ilustr. ISBN 978-961-6305-30-3. [COBISS.SI-ID [160292355](#)]

- Zadravec, Dejan. Familie Winkler. *Familiengeschichten aus Pettau* (ur. Ehrenfried Machalka). Band I. Graz: Landsmannschaft und Hilfsverein der Deutsch-Untersteirer, 2023, str. 499–523.
- Zadravec, Dejan. Digitalna rekonstrukcija izgubljenega gradiva ptujskega fotografa Johanna Winklerja. *Arhivi kot centri informacij : možnosti in priložnosti uporabe digitalnih tehnologij pri obranjanju, uporabi in promociji arhivskega gradiva zbornik referatov*. Ljubljana: Arhivsko društvo Slovenije, 2023, str. 39–51.
- Zupanič, Katja. Uvodnik, v: Zadravec, Dejan (ur.), Zupanič, Katja (ur.). *Ptuj v 16. stoletju: zbornik referatov ob 510. obletnici nastanka ptujskega mestnega statuta iz leta 1513*. Ptuj: Zgodovinski arhiv, 2023. Str.6,7, ilustr. ISBN 978-961-6305-30-3. [COBISS.SI-ID [160292355](#)]

V letu 2023 je Zgodovinski arhiv na Ptuj izdal eno publikacijo: »Ptuj v 16. stoletju«, Zbornik referatov ob 510. obletnici nastanka ptujskega mestnega statuta, Zadravec, Dejan (ur.), Zupanič, Katja (ur.). Ptuj v 16. stoletju: zbornik referatov ob 510. obletnici nastanka ptujskega mestnega statuta iz leta 1513. Ptuj: Zgodovinski arhiv, 2023., ilustr. ISBN 978-961-6305-30-3. [COBISS.SI-ID [160292355](#)]. Predstavitve s predavanjem je bila v dominikanskem samostanu na Ptuj, decembra 2023.

V letu 2023 smo se povezovali s sorodnimi ptujskimi institucijami – knjižnica Ivana Potrča Ptuj, Pokrajinski muzej Ptuj- postavitev kipa Viktorju Skrabarju ob 130 letnici PMPO, sodelovanje pri posvetu o kulturni dediščini, kot tudi širše (Pavlova hiša, Slovenska Matica, Narodni muzej Slovenije...).

V letu 2023 smo na področju sodelovanja v projektih, izdajanja publikacij in člankov dosegli zastavljene cilje.

Informatizacija arhiva

Aktivnosti so bile usmerjene v podporo delovanja podatkovne baze SJAS, sistema Krpan, v določenih delih smo izvedli nadgradnjo infrastrukture.

Naloge, ki so se opravljale v okviru varovanja podatkov in zagotavljanja varnosti informacijskih sistemov:

- Sprejemanje ukrepov za zaščito podatkov, kot so varnostne kopije, šifriranje podatkov, uporaba varnostnih protokolov in podobno
- Nadzor nad dostopi do podatkov in sistemov ter uvajanje ustreznih varnostnih mehanizmov, kot so gesla, avtentikacija in avtorizacija
- Sledenje in spremljanje varnostnih dogodkov in napak ter sprejemanje ukrepov za odpravo težav
- Uvajanje varnostnih politik in postopkov ter usposabljanje zaposlenih za varno uporabo sistemov in podatkov
- Vzpostavitev postopkov za odkrivanje in odzivanje na morebitne varnostne incidente
- Sodelovanje z zunanjimi varnostnimi strokovnjaki in dobavitelji storitev za podporo pri varovanju podatkov in zagotavljanju varnosti informacijskih sistemov
- Redno posodabljanje varnostnih mehanizmov in programske opreme za zagotavljanje ustrezne ravni varnosti
- **V ScopeArchive SJAS je bilo v letu 2023 dodanih 23.237 popisnih enot različnih nivojev. Na vse popisne enote so bile vezane ustrezne tehnične enote, tiste popisne enote, ki so izpolnjevale pogoje za objavo v Virtualni arhivski čitalnici so bile tudi prenesene v to okolje skupaj s morebitnimi pripadajočimi digitalizati.**
- Posodobitev strežniških operacijskih sistemov in konzultacija glede spremembe VEEAM, ki je po novem ločen od kontrolerja zaradi zagotavljanja večje varnosti pri morebitnem vdoru, saj ni aktivno povezan z AD.
- Implementacija skupnega Icinga2 nadzornega sistema za strojno opremo, ki se nahaja v prostorih ZAP.

- Prevoz digitalnih kopij iz Mikrografije (385 GB - Zbirka zemljevidov in načrtov ter Bolnica Ptuj) - paketno preimenovanje vseh datotek) ter Implementacija sistema SIEM v arhivu.
- (SIEM - Security Information and Event Management) ter upravljanje varnosti (IDS - Intrusion Detection System). Glavne funkcije in značilnosti te rešitve vključujejo:
- Log Management: zbere, analizira in shrani dnevniške zapise iz različnih virov, kot so sistemske datoteke, aplikacije in omrežje. To omogoča celovit vpogled v dogodke na sistemu.
- Intrusion Detection: zaznava morebitne poskuse vdora v sistem in me obvesti o morebitnih grožnjah. S to informacijo lahko hitreje ukrepam in preprečim potencialne varnostne incidente.
- Security Event Correlation: povezuje različne dogodke in analizira njihovo zaporedje, kar pomaga prepoznati vzorce in znake naprednih napadov.
- Threat Intelligence Integration: omogoča integracijo zunanjih virov informacij o grožnjah (threat intelligence), kar pomaga prepoznati nove in razvijajoče se grožnje.
- Vulnerability Detection: omogoča prepoznavanje morebitnih ranljivosti v sistemu, kar je ključno za izvajanje ustreznih popravkov in zaščito pred potencialnimi napadi.
- Compliance Monitoring: pomaga pri ugotavljanju skladnosti z različnimi varnostnimi standardi in smernicami, kot so PCI DSS, GDPR, ISO 27001 itd.
- Web Application Security: vključuje pravila za zaznavanje številnih napadov na spletne aplikacije, kot so SQL vstavljanje, skriptno vstavljanje, križne skriptne napake itd.
- Upravljanje agentov: omogoča paketno upravljanje agentov, nameščenih na sistemih, omogoča nadzor nad njihovim delovanjem in konfiguracijo.
- Aktivno sodelovanje pri varnostnem pregledu IT, intervju z preizkuševalcem penetracijskih testov g. Banom.

Izobraževanja zaposlenih

Zaposleni so pridobivali številna dodatna znanja na različnih področjih. Udeležili so se 19 delavnic, izobraževanj:

- Spletna Delavnica Virtualna arhivska delavnica -VAČ
- Predstavitel novosti COBISS4/Katalogizacija, V1.0, zoom
- Seminar DATAINFO.SI - Novosti glede ZVOP-2, zoom
- Delavnica v organizaciji ADS -novosti, ki jih na področju arhivske dejavnosti, poslovanja arhivov in dostopa do arhivskega gradiva uvaja Zakon o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-2),
- Konferenca ZAUH 2023
- Izobraževanje Excel začetni tečaj, napredni tečaj (3x) - Izobraževanje preko spletne strani »Moje znanje«
- Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja, PAM, Radenci
- Strokovno izpopolnjevanje – delavnica Arhivskega društva Slovenije - ZVOP 2, Zgodovinski arhiv Ljubljana
- »Arhivska služba v rimskem imperiju«, strokovno srečanje, Alma Mater Europea
- Izobraževanje Ethical Hacking course
- Izobraževanje Comp TIA Security
- Predavanja učinkovita komunikacija s težavnimi sogovorniki
- Izobraževanje IBM Control Desk
- Zborovanje Arhivskega društva Slovenije, Bohinjska Bistrica
- Predavanje glede novosti pri ZVOP-2, DataInfo
- Dnevi Cobiss 2023, IZUM

Sklep

Strokovna komisija je v mnenju o ustreznosti programskih vsebin, skladnosti z zakonodajo ter posebnih programskih poudarkih zapisala, da so v Programu dela Zgodovinskega arhiva na Ptuj za leto 2023 zajete naloge, ki izhajajo iz 53. člena ZVDAGA, da so upoštewane prioritete pri izvajanju programa varstva arhivskega gradiva v letu 2023. V programu so bili jasno opredeljeni letni cilji, zato je skupna ocena, da je program zelo kakovosten. Opravljene so bile tudi nekatere naloge, ki niso bile predvidene v programu dela.

Ob pregledu opravljenega dela v letu 2023 lahko ocenimo, da so bili zastavljeni cilji doseženi, v nekaterih delih preseženi (popisi a.g., digitalizacija, aktivnosti na področju posredovanja kulturnih vrednot). Izpolnjeni so bili tudi nekateri temeljni cilji iz strateškega programa in dolgoročno zastavljenih ciljev (lastna digitalizacija, nakup službenega vozila).

Podrobnejši podatki o doseženih ciljih in rezultatih Zgodovinskega arhiva na Ptuj se nahajajo v prilogi.

5. Sredstva za izvedbo programa

Sredstva za programske materialne stroške so bila porabljena v višini 37.317 EUR (planiranih 38.380) I. sklop: v višini 26.820 EUR (planiranih 29.280 EUR), II. sklop: v višini 10.497 EUR (9.100 EUR).

6. Nedopustne in nepričakovane posledice pri izvajanju programa dela

Z vidika delovanja zavoda, nedopustnih in nepričakovanih posledic ni bilo.

7. Ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev v primerjavi z doseženimi cilji iz poročila preteklega leta ali več preteklih let

Če leto 2023 primerjamo z doseženimi cilji preteklih let, lahko zapišemo, da tako po vsebinski kot izvedbeni plati nadaljujemo z uspešnim delom. Ocenjujem, da je bil učinek izvajanja javne službe za Zgodovinski arhiv na Ptuj v letu 2023 v skladu s pričakovanji, saj so bili vsi zastavljeni cilji doseženi, nekateri po obsegu in kakovosti preseženi.

8. Ocena gospodarnosti in učinkovitosti poslovanja glede na opredeljene standarde in merila, predpisane s strani Ministrstva za kulturo RS

Kot proračunski porabnik, ki prejema sredstva Ministrstva za kulturo, smo s sredstvi javne porabe ravnali zakonito, namensko, učinkovito in gospodarno. Arhiv je deloval pozitivno. Glede na smernice Ministrstva za kulturo in usklajevanje vsakoletnega proračuna, smo upoštevali vsa priporočila in nasvete, ki jih za poslovanje predpisuje zakonodaja. Zaposlenim je bila v letu 2023 izplačana redna delovna uspešnost in regres.

9. Ocena delovanja sistema notranjega finančnega nadzora

V letu 2023 smo izvedli notranjo revizijo poslovanja za poslovno leto 2022. Notranjo revizijo poslovanja je izvedel zunanji izvajalec Državna revizija Vid Plohl s.p., Rabelčja vas 15e, 2250 Ptuj. Revizija je potekala meseca aprila in maja 2023. Cilj preveritve je bil ugotoviti, ali obstoječi sistem notranjih kontrol na revidiranih področjih deluje učinkovito in zanesljivo ter ali zavod na teh področjih deluje v skladu z zakoni in internimi akti. Predmet revizije je zajemal pregled Bilance stanja na dan 31. 12. 2022 in Izkaz prihodkov

nad odhodki za leto 2022, sestavljenega po načelu poslovnega dogodka. Pregledane so bile podlage za izkazana sredstva in za izkazane prihodke in odhodke za leto 2022. Revizija je zajela pregled pomembnejših postavk.

Ugotovitve: Sistem notranjih kontrol je vzpostavljen, vendar je izvajanje le tega v določenih delih pomanjkljivo. Revizijska sled je v glavnem zagotovljena, oslABLJENA pa je v tistih delih, kjer so bila zaznana odstopanja v izvajanju notranjih kontrol. Delovanje notranjih kontrol se kaže na naslednjih področjih: *računovodski izkazi so v vseh pomembnih pogledih pravilni, poslovni dogodki so pripoznani na podlagi verodostojnih knjigovodskih listin, zavod ima vzpostavljene ustrezne poslovne knjige, s čimer mislimo na glavno knjigo in pomožne knjige-analitične evidence.*

Priporočila: sprejme naj se nov pravilnik o računovodstvu, uskladitev registra in glavne knjige, preveri se način knjiženja, v bodoče se odpisi naj ne evidentirajo na način storno knjižb, stopnje se uskladijo in pregledajo, zapiše se ustrezna računovodska usmeritev za razpored obračunane amortizacije, preverijo se pravne podlage za porabo presežka, v letnem poročilu zavoda naj se sledi določilom Pravilnika o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava.

V letu 2023 smo na področju notranjega nadzora izvedli naslednje izboljšave:

- uskladitev registra in glavne knjige
- ureditev odpisov glede evidentiranja na način storno knjižb
- pregled in uskladitev stopenj
- ustrezna računovodska usmeritev za razporeditev obračunane amortizacije
- preverile so se pravne podlage za porabo presežka
- sledenje določilom pri sestavi letnega poročila

10. Pojasnila na področjih, kjer zastavljeni cilji niso bili doseženi

Do razkoraka med zastavljenimi in doseženimi cilji je prišlo edino na področju predvidenih prevzemov arhivskega gradiva javnopravnih oseb, ki zaradi odsotnosti delavcev in drugih objektivnih razlogov niso pristopili k odbiranju in popisovanju gradiva za prevzem v pristojni arhiv. Na drugi strani pa smo v arhiv prejeli v dar večjo količino zasebnega arhivskega gradiva. Sicer pa so bili zastavljeni cilji doseženi.

11. Ocena učinkov poslovanja Zgodovinskega arhiva na Ptuj na druga področja

Z nadgradnjo informacijskega sistema smo zagotovili večjo varnost informacijskega sistema, storitve so postale kvalitetnejše. S knjižnim skenerjem smo dosegli, da nam je omogočena digitalizacija posebnih tipov knjižnega gradiva. Z vgradnjo visokotemperaturne toplotne črpalke smo prešli na neodvisni toplotni vir, s katerim lahko skozi vse leto zagotavljamo primerno temperaturo tudi za klimatsko napravo, ki uravnava mikroklimatske pogoje v naših arhivskih skladiščih in na tak način preprečujemo toplotne izgube. Z ustrežnejšo opremo se tako izboljšuje infrastrukturna opremljenost arhiva in dostopnost arhivskega gradiva. Boljši pogoji varstva bodo dolgoročno preprečili poškodbe in propadanje arhivskega gradiva. Z nabavo novega službenega vozila so se izboljšali pogoji za izvajanje javne arhivske službe, še zlasti v segmentu izvajanja zakonskih nalog vezanih na stike z ustvarjalci arhivskega gradiva na terenu, izvajanje strokovnega nadzora ter pridobivanje arhivskega gradiva. S tem se je izboljšala infrastrukturna opremljenost arhiva. Arhiv si bomo prizadevali še naprej predstavljati kot odprto ustanovo, v kateri je

vsakdo dobrodošel. Lokalnemu okolju skozi vse leto brezplačno nudimo visokokvalitetne vsebine – publiciranje in objave virov, predstavitve knjig priznanih avtorjev, izvedbe predstavitev ur za osnovnošolce, dijake, študente... razni drugi dogodki, kjer populariziramo naše delo in arhiv, digitalizacija in dostopnost arhivskega gradiva preko Virtualne arhivske čitalnice, pisarna za izdajo dokumentov, kjer skrbimo za pravno varnost državljanek in državljanov (izdaja overjenih kopij spričeval, gradbena dovoljenja, delovna doba...). Opažamo, da tako uporabniki naših storitev kot širša zainteresirana javnost, cenijo naše delo kar izkazujejo z uporabo naših storitev, obiskanostjo prireditev in številnimi obiski šolskih skupin.

12. Poročilo o porabi sredstev za investicijsko vzdrževanje, tekoče vzdrževanje in nakup opreme

Skupaj porabljen: 35.631 EUR (presežek – 8.135 EUR, lastna sredstva - 996 EUR sredstva Ministrstva za kulturo – 26.500 EUR). V letu 2023 Zgodovinski arhiv na Ptuj ni imel investicijskih vlaganj.

13. Zaključek

Letno poročilo je v skladu z ustanovitvenim aktom obravnaval in potrdil Svet zavoda Zgodovinskega arhiva na Ptuj na seji, dne 21. 02. 2024.

Ptuj, februar 2024

pripravila: Katja ZUPANIČ, direktorica

Priloga: Poročilo o delu Zgodovinskega arhiva na Ptuj za leto 2023

